

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 4. In quo cognoscantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

ita ut obiectum propositionis conditionatæ sit hoc, si voluntas habuerit talem cogitationem, & Deus parauerit suam omnipotentiam per decretum indifferens, quo vult actum fieri dependenter à voluntate, erit actus, vel erit negatio actus: naturam huius decreti explicui in Physicis Contr. 10. ubi de modo quem Deus habeat concurrendi cum causis liberis disputauit: de hac re latius non disputo, de illa enim latissime nostri Auctores in materia de scientia, obiectum scientiæ mediæ assignantes.

§. III.

Statuitur veritas positionis de obiecto conditionato libero.

10 **I**am de veritate harum propositionum facile erit quid dicendum sit definire. Affirmo cum omnibus nostræ Societatis Auctoribus propositiones has veritatem habere. Posset hæc conclusio multis Scripturæ testimoniis, quibus hi conditionati euentus liberi prædicuntur, innumerisque Patrum testimoniis roborari, sed hæc expendere non ad nostrum Philosophicum opus spectat, sed Theologicum est, de quo non modò legantur nostri Auctores, quorum quilibet abundè de hac re multa dabit, præcipuè P. Ruzius tom. de scientia; ubi de hac disputans propriam suam eruditione superasse videtur, neque inter Doctores Scholasticos inuenio, quem cum hoc doctissimo viro in hac re comparem. Ratione purè Philosophica probro. Si Petrus tali cogitatione effect præuentus illi consentiret, vel non consentiret de facto, neque enim potest dari medium ali- quod inter consensum, & non consensum, neque potest poni homo in aliquo statu, seu rerum ordine, in quo vnà harum propositionum non sit vera: *homo in hoc statu constitutus non consentit*, vel *homo in hoc statu constitutus consentit*, demus ergo consensum: ergo verum est dicere, si homo in hoc statu poneretur consentiret: demus non consensum, ergo verum est dicere, si homo in hoc statu effect constitutus non consentiret. Confirmatur: pone duos homines, quorum vnus dicit: *si Petrus haberet talem cogitationem consentiret*; & alius dicit, *non si Petrus haberet talem cogitationem consentiret*. Alter horum hominum rem diceret eo modo, quo effect: ergo alter horum veritatem diceret, ergo altera harum propositionum esset vera, & altera falsa: antecedens probro, quia vt supra dicebam in illo casu & in quocumque alio, vel effect consensus, vel negatio consensus determinat: cum ergo vtrumque affirmarent hi duo homines, quilibet illorum alterum extremum, non posset non ab aliquo affirmari id, quod inde futurum esset. Consequenter est manifesta, quia veram propositionem proferri est rem dicere eodem modo quo in se est.

11 Confirmatur, hæc propositio est vera: *Petrus vocatus respondet*, ergo hæc antea erat vera, *si Petrus vocaretur responderet*, vt enim supra dicebam, ex his euentibus absolutis læpè inferimus nos illos verè conditionate enuntiasse sub illis conditionibus, quibus positis dependenter ab illis ponitur euentus absolutus, qui conditionatè fuerat pronuntiat. Denique omnia argumenta quæ suadent veritatem, & falsitatem propositionis enunciatæ de futuris absolutis liberis, idem conuincunt de futuro conditionato; sicut enim ex eo quod hæ sunt propositiones contradictoriæ, *Petrus peccabit*, & *Petrus non peccabit*, inferitur vnā esse veram, & alteram falsam, sic similiter hæ propositiones: *si Petrus haberet talem cogitationem, peccaret*, & *non si Petrus haberet talem cogitationem, peccaret*, ergo eodem modo non potest non vnā earum esse vera, & altera falsa.

12 Sed adhuc est aliud, erit componendum faciliè, diffidium inter nostros Auctores: An videlicet propositiones illæ, in quibus id quod ponitur ex parte antecedentis nullam connexionem habet cum consequenti, sint veræ, quādo per accidens coniunguntur antecedens, & consequens: verbi gratia, dixit quis: *si Petrus iudit, Ioannes barbam fricabit*, & de facto contigit Petrum ludere, & Ioannem barbam fricare, dubitatur in hoc casu, an illa propositio vera sit, necne: Affirmat Suar. Negat Vasquez: vtrumque patronum plures sequuntur, quos omnes rectè conciliat P. Herice tract. de scientia, disp. 7. c. 10. num. 61. qui rectè docet particulam *si*, sumi posse propriè, & strictè, & in rigorosa significatione, & tunc prædictas propositiones veras non esse, quia consequens nullo modo ex antecedenti procedit, neque vllus est ordo inter consequens, & antecedens, & hæc ratione dixi in omni propositione conditionali ve-

Francisc. de Ouidio Philosoph. Tom. II.

ritatem habente, conditionem habere aliquam conducen- tiam in euentum conditionatum. Ait etiam particulam *si*, posse sumi improprie in alia latiori significatione, ita vt significet idem quod *cum*, aut *quando*, & tunc prædictæ pro- positiones erunt veræ quociescumquo coniungatur id quod significatur instar conditionis, & instar conditionati. Dico instar, quia in his propositionibus propriè non reperitur conditio, neque conditionatum: quia, vt rectè notat Herice, quando particula *si*, sumitur strictè, tantum est vnica simplex veritas falsitas in illo complexo constituto ex co- ditione, & conditionato: quando verò sumitur improprie est duplex obiectum quod assumatur, et si cū repositis concomitantia, sicuti cum dicitur *Petrus curret cum Ioanne*, sensus est, Petrus curret, Ioannes curret & vterq; simul curret, quæ si multas vtriusque cursum dicit formaliter, & hoc sensu pos- set dici propositionem illam disparatam significatam instar conditionatæ æquiuale re simpliciter categoricæ affir- manti similitudinem duorum extremorum, quæ instar condi- tionis & conditionati significantur.

13 solet obijci, veritatem propositionis conditionatæ de- struere libertatem, nam posita veritate huius propositio- nis, *si Petrus vocatus fuerit, consentiet*, & purificata condi- tione non potest non consentire: ergo necessariò consen- tiet. Respondeo, posita veritate conditionatæ, & purificatæ conditione euentum necessariò transire in absolutum, hæc tamen necessitatem libertati non obesse, quia est neces- sitas orta ex ipso actu conditionato & non ex conditione, neque ex aliquo, quod illum præcedat, ac proinde est ne- cessitas consequens, sicuti necessitas orta ex ipsa absoluta futuritione actus, de qua dixi Puncto præcedenti. Vide so- lutionem ibi traditam eidem argumento facto contra ve- ritatem propositionis de futuro absoluto libero.

§. IV.

In quo cognoscantur.

14 **T**homistæ asserentes, futura libera cognosci in decre- to libero Dei ea præcedenti consequenter asse- runt futura conditionata libera cognosci in decreto quo- dam, quod Deus habet absolutum ex parte actus, & con- ditionatum ex parte obiecti. Contra hoc decretum pu- gnacissime agunt omnes Societatis auctores, ex eo enim libertatem destrui efficacissimis rationibus propugnant. Si enim Deus habet hoc decretum ex natura sua efficax an- tecedens omne exercitium libertatis. *Volo vt si Petro hanc cogitationem dederò consentiat*, & postea aliud similiter antecedens, quo dicat *volo hanc cogitationem*, ex illis infalli- biliter sequitur consensus tanquam ex aliquo antecedenti, & ita neque antecedens potestas permanet ad carentiam consensus, & illa libertas destruitur. Hanc ratio- nem late nostri auctores insequuntur in tractatu de sci- entia Dei, & eadem est cum illa, quam Punct. 5. de decreto futurorum liberorum absolutorum, in quo talia futura Tho- mistæ cognosci volunt, & vtrumque decretum, argumen- tis quibus physica prædeterminatio impugnatur, impu- gnandum est, ideo illius impugnationem non insequor.

15 Iuniores quidam decretum hoc cum vniuersa Societate reijcientes magnam difficultatem sibi fingunt in designa- do medio apto ad hæc conditionata libera cognoscenda & determinatio inueniendo scientiæ, quam de illis Deus habet, v. g. in designando determinatio vi cuius Deus ha- beat hoc iudicium, *si dederò Petro hoc auxilium, & præpa- rem illi meam omnipotentiam consentiet*, potius quam opposi- tum iudicium, quod habuisse contingere potuit, ad quam difficultatem superandam subtiliores, quam solidiores plurimos atrexiuere discursus: verumtamen prætextu mo- destiæ, nec magnitudinis laboris in re hac exponenda eam omittendi mihi excusationem permittit Falolus, sed ignauia & incertia dandum esse affirmat illi, qui rem hanc exponere recuset, sic habet, hæc difficultatem tractans tom. 2. q. 14. art. 13. dubit. 19. n. 462. *Verum enimvero hoc seculo huiusmodi controuersia præstantissimis innumerorum ingeniis adeo trita est, vt si ab istiusmodi solutione excusare te velle, id iam non tam ad modestiam, ac difficultatis magnitudinem, quam ad ignauiam vel incertiam referri possit*: Ne igitur ignauia, vel incertia notam admittam paucis rem hanc exponam.

16 Deum per se ipsum ex perfectissimo, & infinito præ- dicto intellectui esse determinatum ad cognoscendum quidquid est cognoscibile, & ad firmandum iudicium de omni obiecto

obiecto, quod si formetur verum erit citra controuersiam est. Verumtamen hoc non sufficit, vt Deus determinetur ad habendum hoc iudicium. Si Petrus habeat hoc auxilium consentit, potius quam istud aliud. Si Petrus habeat hoc auxilium non consentit, quia cum quolibet ex obiectis horum iudiciorum antecedenter sit in differens ad terminandum iudicium verum, vel falsum requiritur, vt saltem consequenter sit determinatum ad constituendum iudicium verum, vt Deus determinetur ad tale formandum iudicium, cum solum possit verum iudicium formare. Hac determinatione supposita intellectus diuinus intelligitur determinatus ad formandum iudicium, seu assensum circa tale obiectum, quia essentialiter est determinatus ad cognoscendum omne cognoscibile, & ad praestandum assensum circa omne obiectum potens terminare verum assensum, sicuti ad dissentiendum omni obiecto apto terminare verum dissentium, siue dicas hanc determinationem nasci ab intellectu diuino obiecto praesupposito, siue ab ipso obiecto praesupposito ex parte diuini intellectus determinatione ad omne verum iudicium, siue duplicem determinationem consideres, quandam ex parte potentiae intellectui diuino intrinsecam, aliam ex parte obiecti in eo fundatam, qui dicendi modi in re nullam distinctionem important.

17 Affirmo determinatum scientiae conditionatae, & rationem cognoscendi effectus contingentes, conditionate futuros a causis secundis liberis esse veritatem obiectiuam illorum, seu determinatam entitatem, quam conditionally habent praedicti effectus in se ipsis considerati. Haec conclusio communiter est recepta inter nostros Auctores, illam tradunt Suarez lib. 2. de scientia conditionata c. 7. n. 15. Valquez i. p. disp. 67. c. 3. n. 11. Arrubal disp. 44. c. 7. n. 39. Lessius c. 19. n. 7. Falolus loco citato n. 466. qui eisdem verbis formalibus, quibus eam proposuimus, eandem tradit Arriaga tom. 1. in i. p. disp. 21. sect. 3. n. 14. Rationem nostris Auctoribus communem verbo vno tradunt Falolus, & Arriaga, videlicet Deum posse cognoscere quod actu non est, sed tantum esset, quo ingenuo cuique in hac difficultate satisfaciendum esse putabam. Verum iam RR. quorundam diuersa placita, & subtilissima ratiocinationes maioribus expensis veritatem hanc propugnare nos cogunt.

18 Eadem ratione, qua Auctores nostri probant dari hanc scientiam conditionatorum in Deo efficaciter probatur hanc conditionata in se ipsis cognosci, nullaque alio determinatio ex parte obiecti indigere, vt terminet cognitionem diuinam: sic illam instituo. Petrus modo absolute elicit actum contritionis procedentem ab hac collectione principiorum (include in ea quod volueris principia) secluso omni alio, quod in hac collectione principiorum existentium non continetur: ergo verum est dicere Petrus consentit praecise cum his principii contentis in collectione, & secluso quolibet alio: ergo secluso omni alio verum fuisse dicere, si Petrus haberet haec principia (designando omnia in collectione contenta) contereretur. Hoc argumento frequenter nostri vtuntur, asseruntque, hanc esse legitimam consequentiam verum est dicere Petrus vocatus consentit: ergo verum est dicere, Si Petrus vocatur consentit, neque ad consequens inferendum, aut ponendum determinatum aliud ponere necesse est. Ratio a priori est manifesta, ex eo, quod in statu conditionato, neque ex parte causa posita in hypothesi, neque ex parte effectus sub hypothesi positi aliquid requiratur, quod in statu absoluto requisitum non sit, sed in statu absoluto positus principii indifferentibus ponitur consensus liber nullo requisito determinatio, neque ex parte principiorum, neque ex parte effectus praeter ipsum effectum, seu volitionem: ergo propter principia ex parte hypothesi, & consensum sub illa positum absque alio determinatio optime intelligitur totus status conditionatus, & consensus in illo statu aptus terminare veram cognitionem affirmatiuam circa illum.

19 Insuper nullum aliud determinatum scientiae conditionatorum praeter ipsum consensum conditionatum posse designari vniuersaliter probo. Determinatum huius veritatis Si Petrus vocatur consentit, seu scientia circa hoc obiectum debet esse contingens, cum obiectum, & illius veritas contingens sit. Inquiri, an contingentia huius determinatiui determinetur ab ipso consensu conditionato, vt conditio a determinatio, vel non. Si determinetur a consensu conditionato, sicuti consensus conditionatus determinat hoc determinatum poterit immediate scientiam determinare: si non illud determinat quicquid sit

tale determinatum, & a quocumque determinetur, & quomodocumque existat, siue necessario, siue contingenter semel existens libertatem consensus destruit, quia cum essentialiter connexum cum actu voluntatis antecedenter ad exercitium libertatis, & positum independentem ab hoc exercitio destruit libertatem illius actus voluntatis, cum quo connectitur.

Ex hoc capite vniuersa societas relicit decretum Dei absolutum ex parte actus, & conditionatum ex parte obiecti, in quo cognoscantur conditionata libera, quod cum libertate componi non poterit, idemque erit de quocumque determinatio huius veritatis obiectiuae. Si Petrus vocatur consentit, & non inuoluat ipsum consensum conditionatum, & non dependeat ab exercitio libertatis, quia illud quodcumque sit erit essentialiter coniunctum cum illo, ad quod determinat, & cum illo, ad quod cognoscendum est medium seu determinatum scientiae diuinae. Modo non plura contra hoc determinatum adduco, neque examino, an intra, vel extra Deum ab aliis ponatur? & an si intra Deum sit respectu libere, vel necessario existat? quia etsi sciam diuersis modis de hoc determinatio RR. sensisse mihi sat est asserere nullum determinatum conditum a consensu conditionato posse apte designari, nec mihi quaerendum est, quod iudico, & scio nunquam inueniendum.

Potissimum imo, vt suspicor vnicum fundamentum quarentium aliud determinatum est obiectum illud. Si Petrus vocatur consentit, in re non esse neque habere veritatem obiectiuam, & ita per se ipsum non posse determinare intellectum diuinum ad illum cognoscendum. Corrigen- da est apprehensio, qua omnia, de quibus esse cum addito diminuentur dicitur, sine illo representatur, illique esse simpliciter, & absolutum sub existentia absolute exercita applicatur, & in eisdem quaeritur, quid simpliciter actu, & absolute existens importet, quod manu apprehendi possit. Hac ratione notabam Controv. 12. Metaph. Punct. 2. n. 11. multos molestè disputare, & difficile percipere, quid sit ens rationis existimantes in illo aliquid reale existens, aut possibile reperiendum, quo nihil longius, potius enim vt sit ens rationis pure fictum tantum habens esse obiectiuum in intellectu, supponitur illius non esse, neque existens, neque possibile. Dum enim dicitur esse ens rationis illud ratio- nis est additum destruens veram rationem entis, & signifi- cationem verbi substantiuum est, sicuti cum dicimus hic est homo pictus, additum pictus destruit rationem hominis.

Eandem doctrinam tradidi Controv. 2. Metaph. Punct. 1. n. 14. agens de possibilitate rerum, & de ente possibili vbi dixi in his propositionibus, homo est possibilis, Angelus est possibilis, non importari esse simpliciter, quod ex se significat verbum est, quia praedicatum possibile minuit illius signifi- cationem, & ita posse dici Petrum ab aeterno esse possi- bilem absque eo quod ab aeterno aliquid sit, seu existat, aut coexistat Deo. Notabam insuper ibidem in propo- sitionibus aeternae veritatis homo est rationalis, ratione mate- riae copulam est non importare esse, seu existere simplici- ter, quod ex se significat, sed tantum dicere connexio- nem praedicatorem.

Dixi insuper dum dicimus modo esse, & ab aeterno fuisse hanc connexionem non significare modo simpliciter esse, aut simpliciter ab aeterno fuisse aliquid, in quo consistat haec connexio, nam sicuti ab aeterno non habuerunt esse praedicata connexa, sic neque illorum connexio cum ipsis identificata, non enim connectuntur per connexio- nem superadditam, sed per se ipsa, & ita dum dicimus ho- mo est rationalis, significamus, quod si existat homo exi- stet identificatus cum rationali, & ita propositio ista ho- mo est rationalis aeternae veritatis dicitur, quia in quocum- que, & pro quocumque aeternitatis instanti vera est haec conditionalis, si existit homo existit identificatus cum ra- tionali. In similem conditionalem resoluitur propositio ista, rationale est connexum cum animali, quod est dicere si existat rationale existit animal, sic dum absolute dici- mus Petrus est possibilis, tantum significamus, quod si exi- steret Petrus non existeret duplex contradictorium, seu non existeret duo praedicata sibi contradictoria. Hac ratione ibi late explicui quomodo ab aeterno porue- rit dici, Petrum esse possibilem, & propositiones illas quae aeternae veritatis dicuntur in quocumque, & pro quocum- que aeternitatis instanti veras iudicemus, & quomodo Petrus

Petrus verè dicatur, & sit possibilis in quocumque, & pro quocumque aternitatis instanti, quin ab aeterno aliquid fuerit Deo coexistens.

24 Contra hanc doctrinam arguit Soncinus lib. 9. quæstion. Metaphysicalem, q. 4. his verbis: Eorum, quæ cadunt sub extremis eius contradictionis, aliquid includit vnum, quod non alterum, quia impossibile est, quod contradictoria sint penitus idem. Sed illud nihil quod est impossibile produci puta chymæra, & nihil id, quod est possibile produci puta noua species Angeli cadunt sub conditione, cuius extrema sunt possibile, & impossibile; ergo aliquid includitur in vno, quod non includatur in alio, sed hoc non potest esse nihilitas, vt sit communis vtrique: ergo est aliquid præter nihilitatem, scilicet aliqua entitas includitur in eo quod est nihil possibile produci. Hoc est argumentum Soncinatis, quod ad meliorem formam accingo. Possibile, & impossibile sunt contradictoria; ergo non possunt vtrumque importare purè nihil, alias inter se non differunt; ergo etiam Angeli purè possibilis, & Chymæra nihil sunt & nihil chymæra nullam entitatem, seu nihil posituum adiunctum habet, nihil rei possibilis debet habere adiunctum aliquam entitatem, seu aliquid posituum. Hoc argumentum est idem omnino respectu futuri & non futuri consensus absoluti, & respectu fore, & non fore eiusdem consensus, seu esse, & non esse consensus conditionati quorum actu nihil est.

25 Prædicto argumento occurrit Contr. Metaph. 2. Punct. 1. n. 12. ubi dixi lapidem possibilem actu non existentem, & Chymæram non distinguere per aliquid quod sit, sed per aliquid quod esset, imò si strictè loquamur non distinguuntur, non quia identificentur, sed quia non sunt, & quod non est, non est distinctum ab alio si verbum est strictè sit sumendum. Neque ex duobus contradictoriis debet alterum in quocumque statu, & pro quacumque mensura existere, quia cum dico Petrus currit, quod verum est, quia de facto currit, modò non est hoc, quod esset, neque est negatio illius quod est currit proptèr significatur per verbum istud de futuro. Ratio est, quia negationes, & habitus habentes contradictoriam oppositionem debent esse, & considerari in eodem statu, & pro eadem mensura, negatio absolutè existens opponitur cum habitu absolutè existentis, & illius existentiam absolutam excludit. Similiter habitus futurus, nempe contritio die crastino elicienda opponitur cum negatione existenti hodie. Eadem ratione consensus conditionatus, qui non est sed esset, opponitur cum negatione non quæ sit, sed quæ esset, bene enim componuntur negatio contritionis absolutè existentis, & contritio sub conditione futura, & ita respectu huius consensus conditionati si Petrus vocetur consentiet nullum est non esse absolutum illi oppositum, neque illa est negatio absoluta excludens hunc consensus, vt conditionatum seu ab illo statu conditionato. & consequenter nullum habet contradictorium absolutum, sed tantum conditionatum, quod est carentia, quæ esset consensus procedentis ex principiis positæ ex parte hypothesis casu, quo cõditio purificaretur. Imò si daretur modo aliqua negatio absoluta excludens cõsensum cõditionatum, vt conditionatū hæc immediatè non opponeretur contradictoriè cum consensu absoluto, sed cum conditionato, vt conditionato, quia omnis negatio seu omne non esse contradictoriè opponitur cum eo solum immediatè: quod excludit, & eo modo, quo illud excludit, & est illius non esse. Dixi non opponeretur immediatè, quia ex negatione consensus conditionati rectè infertur negatio consensus absoluti.

26 Ex his si roges quid sit consensus conditionatus, vel quælibet res alia sub conditione existens facillè responderetur, si inquiras quid sit absolutè sumpto verbo esse in sua significatione inquiris, quid sit illud quod non est, seu non significatur esse dum dicitur esse sub conditione. Si inquiras, quid esset casu quo purificaretur cõditio, respondebo fore consensum actu absolutè existentem, sicuti est actus, quo ego modo volo hæc scribere, quod si amplius adhuc scire velis, curas adhibe in purificanda conditione, & quod post illius purificationem esse videris illud scito esse, de quo dicebatur, quod esset, si poneretur cõditio.

Obiicies, futura conditionata actu habent veritatem obiectiuam: ergo in illis, dandum est aliquid actuale existens, per quod illorum veritas obiectiuam actu constituitur. Respondeo eo solum (si ex aliquo capite dici potest) habere actu veritatem obiectiuam, quia cognitio Dei actu

ad illa terminatur, & hæc cognitio habet veritatem formalem actualem, verumtamen hoc non probat ex parte obiecti cognitionis terminatæ ad euentum conditionatum dari aliquid, quod actu, & absolutè sit, quia cognitio diuina actu fertur in obiectum, quod esset eadem certitudine, ac in obiectum, quod est. Negandum igitur esset, si strictè loqueremur maximè his, qui nimis subtiliter arguere volunt habere veritatem obiectiuam, quæ sit & dicendum tantum habere veritatem obiectiuam, quæ esset, talem tamen, vt valeant terminare cognitionem, quæ est, & fundare veritatem formalem actu absolutè existentem, ratione cuius communiter dicitur habere veritatem obiectiuam.

27 Instabis: futura conditionata, vel habent absolutam virtutem terminandi cognitionem absolutè existentem, & fundandi veritatem formalem absolutè existentem, vel non habent? Si illam habent iam in illis requiritur aliquid absolutè existens, si non habent non poterunt cognitionem actualem terminare, nec fundare veritatem formalem absolutè existentem. Respondeo nullam habere virtutem in se absolutè existentem terminandi cognitionem, & fundandi veritatem formalem; habere tamen virtutem conditionatam ad terminandum absolutè, & actu cognitionem, & constituendum veritatem formalem actu, & absolutè existentem, hoc enim tantum importat cognitionem diuinam posse absolutè, & actu terminari ad obiectum, quod non est sed esset, & per conformationem cum hoc obiecto cognitionem diuinam actu constitui formaliter veram.

PUNCTVM VII.

Appendix: quid sit certitudo actus in actu vero.

1 Certitudo affectio quædam est veritatis seu propositionis veræ, quæ non omnem veram propositionem comitatur, verumtamen veram tantum potest comitari, ideo de certitudine ago dum de veritate disputo; deinde quia dubium est, an certitudo propositionis ab illius veritate distinguatur, quapropter ad perfectam veritatis notitiam plurimum conducit cognitio certitudinis.

2 P. Vasquez 1. part. disp. 9. t. 10. triplicem meminit certitudinem. Prima est determinatio sine formidine, quæ quis ita obiecto assentitur vt nolit vel non possit ab eo dissentire. Certitudinem hanc, quando oritur ab actu voluntatis efficaciter imperantis, hunc assensum, vocant plures certitudinem affectiuam; ego verò neque hoc nomine dignam esse iudico, quia imperium hoc efficax tantum determinat intellectum, vt in hoc actu perseveret, quod non est intellectum certum constituere de obiecto, si aliàs ille actus intellectum formaliter certum non reddebat, quia certitudo non consistit in eo quod intellectus non desistat ab assensu, quem semel elicit, quia existente assensu potest intellectus esse positivè incertus, & posituum formidinem habere circa obiectum talis assensus, vehementerque suspicionem forsan rem aliter se habere, & suum assensum falsum esse, quotidie enim dicimus: *scio sentio, & iudico, sed forsan fallor.* Pone ergo voluntatem imperare actum illum quo dico: *scio sentio & iudico*: non ideo certus ero, quia sicut cum illo actu compossibilis erat alter ille, *forasan fallor*, quando nullum erat imperium voluntatis: sic imperio posito, quia impossibilitas actus intellectus inclinat in dissentium, non habet immediatam impossibilitatem cum actu voluntatis imperante assensum: sed si aliquam haberet, esset cum ipso assensu immediatè & mediatè cum imperio voluntatis: sed cum assensu nullam habet: ergo neque cum imperio. Posset voluntas non solum efficaciter imperare perseverantiam huius assensus ex se impossibilis cum formidine, sed etiam negationem totius formidinis, & illius actus quo intellectus dicebat *forasan fallor*. In hoc casu imperfectè satis & extrinsecè intellectus erit certus præcisè ex negatione actus formidinis orti ex imperio voluntatis, quapropter hæc certitudo tantum erit extrinseca: sed esto dicatur certitudo necessitas assentiendi orta ex imperio voluntatis, hæc certitudo tantum erit certitudo inhærens, seu in ordine ad subiectum, non verò obiectiuam, quia nullo modo infert veritatem iudicii, neque cum illa connexionem aliquam habet, sed æquè componitur cum propositione vera & falsa.

K 4 Certi